

KONINKLIJK
'S-HERTOGENBOSCH MANNENKOOR

VOCALITEITEN

JAARGANG 23

4

OKTOBER 2021

Verjaardagen

Ton van Elten	2-10
Alfred van Egmond	31-10
Jef Verouden	13-11
Lambert Kerkhof	21-11
Sjoerd Pels Rijcken	4-12
Toon Kooijmans	11-12
Niek van Oijen	24-12

Colofon

Redactie:

Alfred van Egmond
Harrie van Liebergen
Jef Verouden.

Redactieadres:

Zevende Buitenpepers 12
5231 GC 's-Hertogenbosch

Emailadres:

jverouden@outlook.com

Vocaliteiten verschijnt eenmaal per kwartaal.

De volgende uitgave verschijnt januari 2022

Kopij dient uiterlijk 1 januari 2022 te worden aangeleverd bij het redactiesecretariaat, bij voorkeur via e-mail.

Agenda 2021

03-01-2021	Nieuwjaarsconcert Willem II Toonzaal; afgelast in verband met Corona
06-01-2021	Nieuwjaarsreceptie voor koorleden met partners; afgelast in verband met Corona
18-08-2021	De eerste repetitie na een heel lange vakantieperiode. (als de RIVM richtlijnen dit toelaten)
07-11-2021 12.00 uur	H. Mis in de St. Jan voor de overledenen als gevolg van de Coronapandemie. Medewerking wordt verleend door het Rosmalens Mannenkoor, het Geldrops Mannenkoor en de Koninklijke Harmonie uit Schijndel
09-01-2022 15.00 uur	Nieuwjaarsconcert in de Willem II Toonzaal
12-01-2022	Nieuwjaarsreceptie met partners

Voorwoord

Beste zangers,

Uitermate triest was het dat wij na ruim 63 jaar koorlidmaatschap afscheid hebben moeten nemen van Gerard van Kasteren tijdens een indrukwekkende mis in de Heilig Hartkerk te Vught op woensdag 6 oktober jl. Gerard zal zeker in de verhalen terug blijven komen. Wij gaan zijn stem missen. Wij wensen broer Frans en familie veel sterkte toe met dit verlies.

“An-derhalf jaar moesten ze hun mond dichthouden, nu zingen zij samen voor de coronaslachtoffers.”

Dat was de kop in het Brabants Dagblad d.d. 9 oktober 2021 en wij hebben ervaren dat het weer heerlijk is om bij elkaar te kunnen zijn op de woensdagavonden en samen te repeteren.

Druk zijn wij met z'n allen om het stilzwijgen te doorbreken met als doel de pontificale mis voor onder meer de slachtoffers van Corona in de Bossche Meierij op zondag 7 november een groot succes te maken.

Samen met het Rosmalens Mannenkoor, Geldrop Mannenkoor en de Koninklijke Harmonie Cecilia uit Schijndel zijn we hard bezig met alle voorbereidingen om te waarborgen dat het publiek een zéér bijzondere viering kan bijwonen.

Wat zijn jullie bestuur en dirigent blij weer “aan het werk” te kunnen!

Blijf gezond en met vriendelijk groet uit een “weer levendige stad”,

Frans Reyner
Preses

Inhoudsopgave

Verjaardagen	2
Colofon	2
Agenda 2021	2
Voorwoord	3
Van de Bestuurstafel	4
Gerard van Kasteren	
1936-2021	6
Het weer in de muziek	7
Stromingen en stijlen	
in de muziek	10

Van de Bestuurstafel

Vanaf 18 augustus jl. is ons koor weer wekelijks actief na een gedwongen pauze van ruim anderhalf jaar.

Afgezien van een paar bijeenkomsten die we met elkaar in die periode gehad hebben was het voor iedereen toch een prettig weerzien. Er moest bij gesprekken maar ook tijdens het zingen nog 1,5 meter afstand gehouden worden maar dat heeft de stemming niet bedorven. In al die tijd heeft niemand zijn lidmaatschap opgezegd en men was echt blij weer te kunnen gaan zingen.

Zoals in de vorige Vocaliteiten al werd aangekondigd gaan we op 7 november a.s. in de St. Jan een mis voor de overledenen van de Coronapandemie muzikaal opluisteren. Dit doen we samen met het Geldrops Mannenkoor en het Rosmalens Mannenkoor en de Koninklijke Harmonie St. Cecilia uit Schijndel. Het was nog even afwachten of alles wel door kon gaan en of de plebanie van de St. Jan haar toestemming daarvoor wilde geven. Maar dat is allemaal goed gekomen.

Nu is het de beurt aan de koorleden om de paar nieuwe werken die we voor de St. Jan nog moeten instuderen ook snel onder de knie te krijgen zodat we dan een goede indruk achterlaten.

Samen met de koren uit Geldrop en Rosmalen worden 2 gezamenlijke repetities gehouden op 6 oktober en

3 november zodat men aan elkaar gewend raakt.

De werken die worden uitgevoerd door de koren zijn:

Ecce quomodo moritur van J. Händel

Otche Nash (Russisch Onze Vader) Dmitri Bortnyansky

The Theotokos Hymne (Russisch Marialied)

Dir, Seele des Weltalls van W.A.Mozart

De eerste gezamenlijke repetitie van 6 oktober is inmiddels geweest en verliep buiten verwachting erg goed.

Het belooft daarom een heel mooi optreden in de St. Jan te worden.

Op woensdag 22 september jl. kwam Gerard van Kasteren naar het koor met de mededeling dat hij niet meer kon komen zingen en dat dit dus zijn laatste avond zou zijn. Na ruim 63 jaar een zeer trouw koorlid te zijn geweest moest hij nu voorlopig er mee stoppen. Er werd die avond afscheid van hem genomen en de hoop werd uitgesproken dat hij weer spoedig aanwezig zou zijn. Bij een definitief afscheid zouden we hem nog in het zonnetje zetten.

Maar woensdag 29 september werden wij totaal onverwacht geconfronteerd met zijn overlijden die middag na een kort verblijf in het ziekenhuis.

Gerard van Kasteren is op 1 mei 1958 geïnstalleerd als 1e tenor bij ons koor. In al die jaren dat hij lid is geweest heeft hij slechts bij hoge uitzondering een repetitie overgeslagen. Bij zijn 50-jarig koorlidmaatschap in 2008 werd hij benoemd tot Lid van Verdiensten van het Koninklijk 's-Hertogenbosch Mannenkoor juist mede om die reden.

Gerard was bovendien een zeer sociaal en gelovig mens die graag anderen hielp en dit ook in zijn eigen straat keer op keer deed. Samen met zijn broer Frans heeft hij jarenlang de zorg gehad voor hun ouders in hun woning. Daarnaast was hij graag buiten en iedere dinsdag was hij op het kerkhof naast de H. Hartkerk te vinden waar hij voor de beplantingen zorgde. Zijn buuren in de straat maar zeker ook de leden van het Koninklijk 's-Hertogenbosch Mannenkoor verliezen in hem een waardevolle kracht. Moge hij ruste in vrede.

Op 6 oktober jl. werd de eerste repetitie gehouden in De Slinger van de deelnemende koren aan de dienst in de St. Jan om 12.00 uur op 7 november aanstaande.

Daaraan voorafgaand werd een interview afgenomen door het Brabants Dagblad en werden enige foto's gemaakt van deze bijeenkomst.

Men was van tevoren wel even gespannen of deze repetitie goed zou verlopen. Het Geldrops Mannenkoor en ons eigen koor staan beide onder leiding van Antoine Kop. Dat is echter niet het geval met het Rosmalens Mannenkoor.

En dat was even afwachten of daar niet te veel andere opvattingen over de muziek

*Een overzichtsfoto van de drie koren in de grote zaal van De Slinger.
Aan de piano Léon van Geldrop die ons begeleidt in de kerk.*

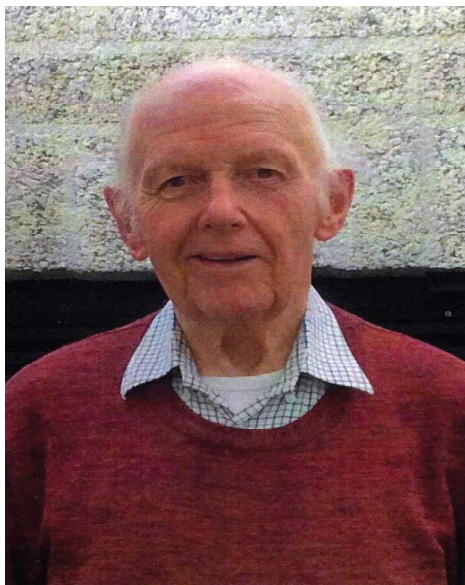
waren ingestudeerd.

Dat viel echter alleszins mee. De leden van het Rosmalens Mannenkoor hebben zich uitstekend weten te handhaven tussen de leden van Geldrop en Den Bosch. Dirigent Antoine Kop was daarover zeer te spreken en heeft dat ook meteen laten horen aan de zangers uit Rosmalen.

Het is nog zeker niet voor 100% in orde maar dat beloofd het wel te worden. We hebben nog enige repetities en één gezamenlijke en één generale repetitie voor de boeg om alles in orde te krijgen. Na bijna 2 jaar weer een optreden van ons koor samen met Geldrop en Rosmalen. Ook de Koninklijke Harmonie St. Cecilia uit Schijndel is hierbij betrokken. Zij brengen ook enige werken in de St. Jan. Er is gekeken naar de mogelijkheid om samen met hen een werk in te studeren naar daarvoor bleek de tijd te kort.

Wij vertrouwen er op dat de Mis die wordt opgedragen voor al degenen die overleden zijn aan de coronapandemie de nodige troost zal bieden aan de nabestaanden en wij er een mooie muzikale omlijsting aan kunnen geven.

Gerard van Kasteren 1936-2021

Gerard van Kasteren

Gerard is op 85-jarige leeftijd gestorven. Hij heeft een lang leven gehad, waarvan hij 63 jaar lid van het Mannenkoor was. Iemand met gevoel voor humor zei dat hij al lid van het koor was voor het werd opgericht, om aan te tonen dat 63 jaar toch wel heel lang is. Ongeveer driekwart van zijn levensjaren toog hij wekelijks naar de repetitie, op woensdagavond ooit op vrijdagavond. Het was bijzonder als hij er niet was. Hij was een stabiele factor. Niet alleen qua aanwezigheid, maar ook met zijn vocale kwaliteiten als eerste tenor. Zijn sonore, partij vaste stem klonk soms overal bovenuit. Ook doordat hij zijn partij snel uit zijn hoofd kende. Maar een bepaalde blik of opmerking van de dirigent wist hem makkelijk te corrigeren.

Het gezag van de dirigent stond voor Gerard immers buiten kijf. Hij zou hem tijdens de repetitie altijd als meneer...blijven aanspreken.

Met zijn verfijnde gelaatstrekken en bepaalde manier van converseren had hij een eenvoudig soort deftigheid. Daardoor spraken we bijna als vanzelfsprekend zijn naam op zijn Frans uit, Chiraar. (De Franse taal was vroeger de taal van deftige mensen.) Als je zei 'Chiraar, zeg wat je wilt zeggen' deed hij dat zonder dat er een woord Spaans bij zat. Hij maakte van zijn hart geen moordkuil.

Bij een lidmaatschap van 63 jaar is er natuurlijk regelmatig iets te vieren, van jubileum tot jubileum. Als Gerard daarbij in het zonnetje werd gezet was zijn broer Frans er altijd. De gebroeders waren in het ouderlijk huis blijven wonen. Zij waren in hun onopvallendheid opvallende figuren. Van die mannen die je niet vergeet.

Persoonlijke noot: Ik kende Gerard niet privé, maar we kwamen elkaar regelmatig tegen in Vught of op het landgoed, waar ik werkte, samen met een rolstoelbehoeftige vrouw, Marietje. We hebben heel wat gesprekken gehad, niet alleen over de toestand in de wereld, Vught, Den Bosch maar ook over het mannenkoor, waar Gerard zijn hart zo aan had verpand.

Bij de afgelopen repetities na de vermaledijde COVID-periode zagen we dat het niet goed met hem ging. Je zag het aan zijn gelaatskleur, zijn blik en motoriek. We begonnen ons zorgen te maken die helaas werden bewaarheid door zijn toch nog plotseling overlijden. Nu moeten we door zonder hem.

Alfred van Egmond

Het weer in de muziek

Wanneer ik rustig achter mijn bureau zit te werken striemt de regen plotseling tegen het raam van mijn werkkamer. Niks zacht tikkende regen tegen het zolderraam zoals Rob de Nijs (1942) daar destijds zo zoetgevooid over zong. Het klettert. En: *'Het regent, het regent, de pannen worden nat.*

Er kwamen twee soldaatjes aan, die vielen op hun gat!' Direct borrelen er nog een aantal melodieën op die regen ook als thema hebben. Nou zijn dat in eerste instantie allemaal Engelstalige nummers zoals: 'Raindrops keep falling on my head' geschreven door Hal David (1921) en Burt Bacharach (1928) voor de film 'Butch Cassidy and the Sundance kid' uit 1969. Een klassieker die praktisch iedereen direct mee kan neuriën. Een andere klassieker is: 'I am singing in the rain' uit de Amerikaanse muziekfilm 'Singing' in the rain' van Gene Kelly (1912-1996) en choreograaf Stanley Donen (1924) uit 1952 met

muziek van componist Arthur Freed (1894-1973). Regen doet het goed in de populaire muziek en een ander bijzonder fraai voorbeeld daarvan is natuurlijk: ‘Into each life some rain must fall’, gezongen door Ella Fitzgerald (1917-1996).

Doris Fisher

Het lied werd geschreven door Allan Roberts (1905-1996) en op muziek gezet door Doris Fisher (1915-2003). Het heeft een fraaie openingszin met ‘In to each life some rain must fall, but too much is falling in mine...’ Leed de tekstdichter misschien aan een depressie toen hij het werk schreef?

Nou wil er in depressies namelijk vaak, veel regen naar beneden komen. Na deze Engelstalige opsomming een Frans lied dat over regen gaat: het Chanson de la pluie gezongen door het hertje Bambi in de gelijknamige Disneyfilm. Nu is het natuurlijk ook interessant om te kijken of klassieke componisten “het weer” ook tot onderwerp van een compositie hebben gemaakt. Er is ‘n componist die maar vanwege één werk bekend is geworden en waarin hij een heftig noodweer plastisch toonzet. Het is de Boheemse componist Miroslav Koenemann (1826-1890) die met zijn vierdelige symfonische gedicht De Fremersberg onsterfelijk werd en eeuwige roem vergaarde. Het gaat over een groep jagers die tijdens de jacht door noodweer wordt overvallen en in een dorpskerk gaat schuilen, waar juist het lied ‘Grosser Gott wir loben dir’ wordt gezongen.

Koenemann weet hier treffend het heftige noodweer muzikaal te vertalen en de rust weer te geven, die ook in de muziek neerdaalt, wanneer de wolkbreuk wegtrekt. Een klassieke compositie bij uitstek, om kinderen de liefde voor klassieke muziek bij te brengen, zoals dat ook kan met het muzikale sprookje Peter en de Wolf van Sergej Prokofjev (1891-1953) en De Moldau van Bedrich Smetana (1824-1884). De Fremersberg ligt in Duitsland in de omgeving van Baden-Baden. Nu we toch zijn aanbeland bij de klassieke componisten, kan Johannes Brahms (1833-1897) niet onvermeld blijven. Hij schreef in 1879 de vioolsonate no. 1 in G major, Op. 78 die door het leven ging als De Regensonate.

Een bewerking van een eerder door hem op muziek gezet gedicht dat bekend was als Het Regenlied. De Duitse componist Hans Eisler (1898-1962) een tijdgenoot van het succesvolle duo Berthold Brecht (1898-1956) en Kurt Weill (1900-1950), schreef in 1941 de compositie ‘14 Arten den Regen zu Beschreiben Op. 41’ als filmmuziek bij de zwart-wit documentaire ‘Regen’ van de Nederlandse cineast Joris Ivens (1898-1989).

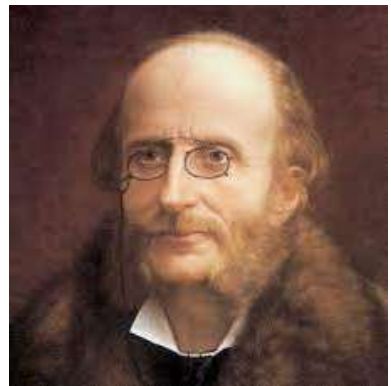
Hans Eisler.

Hierin wordt een regenachtig Amsterdam weergegeven waarna even later de zon doorbreekt. Een metafoor voor stemmingswisselingen die in een mensenleven kunnen voorkomen en die de perioden tussen twee wereldoorlogen beschrijft.

Sneeuw kan minder componisten tot activiteit aansporen. Echter Schubert (1797-1828) heeft een gedicht van Wolfgang von Goethe op muziek gezet waarvan de titel niet doet vermoeden dat het ook hier over het weer gaat. Titel: 'Rastlose Liebe'. Maar wanneer men naar de tekst kijkt is het meteen raak, want hier staat in het eerste couplet: 'Dem Schnee, dem Regen, dem Wind entgegen, im Dampf der

Klüfte, durch Nebeldüfte, immer zu? Immer zu. Ohne Rast, ohne Ruh!' De Russische componist Pjotr Iljitsj Tschaikovski (1840-1893) heeft in de muziek bij het ballet De Notenkraker de wals van de sneeuwvlokjes opgenomen. En Henri Purcell schreef in 1691, nu we toch in de winter zijn aanbeland, het lied The cold song als aria in zijn opera King Arthur. Tschaikovski was trouwens niet de enige die sneeuwvlokjes muzikaal kon laten dansen.

Ook Jacques Offenbach (1819-1880) deed dat in zijn compositie 'Le voyage dans la Lune' waarin hij het ballet van de sneeuwvlokken opneemt. De Franse componist Jean-Baptiste Lully (1632-1687) die overleed nadat hij tijdens het dirigeren gewond was geraakt, laat in zijn opera Isis, de ijzige winter klinken door de stemmen te laten bibberen en een windmachine in stelling te brengen.

Jacques Offenbach.

Tot slot 'n compositie die niet mag ontbreken in deze bijdrage over het weer in de (klassieke) muziek. Één enkele compositie die is overgebleven uit het gehele repertoire van de Franse muziekpedagoog, dirigent en componist Émile Waldteufel (1837-1915). Het is zijn compositie Les patineurs Valse uit 1882, die ook wel bekend staat als de 'Schaatsenrijderswals.' Waldteufel kwam op het idee voor deze compositie, nadat hij de schaatsbaan in het Bois de Boulogne te Parijs had bezocht en daar schaatsers zwierig over het ijs had zien zweven. Laat het maar gaan stormen, regenen

of sneeuwen. De ware muziek liefhebber zal het niet deren en vindt bij elk weertype de juiste compositie die de daarbij behorende gemoedsstemming kan oproepen!

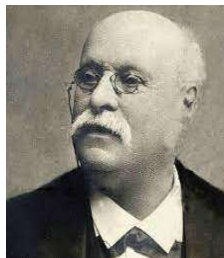
Enkele in het artikel genoemde componisten.

Miroslav Koenemann

Arthur Freed

Émile Waldteufel

Stromingen en stijlen in de muziek

In dit boek wordt bij de dagelijkse, summiere beschrijving van componistenlevens en composities regelmatig vermeld, dat de componist in kwestie, een duidelijke representant was uit de Barok of Renaissance, en dat hij/zij een aanhanger was van een bepaalde muzikale stroming. Bijvoorbeeld de Mannheimer School, waartoe veel componisten uit het Classicisme gerekend zouden kunnen worden. In de beschrijvingen van klassieke muziek

worden een aantal begrippen gebezigd die betrekking hebben op plaats en tijd in de geschiedenis. Deze zullen hieronder kort worden toegelicht. De indeling vindt meestal plaats in Tijdvakken, Stromingen of Scholen. Soms gaan die twee samen en worden stijlkenmerken gekoppeld aan een fase in de tijd. Die grove- en globale tijdsindeling, zou er dan als volgt uit kunnen zien:

Romantiek. Caspar David Friedrich.

Oudheid:	Periode tot 500 n. Chr..	Geen notenschrift.
Vroege Middeleeuwen:	Periode 500 tot 1000.	Beperkt notenschrift
Middeleeuwen:	Periode 1000 tot 1450.	Beperkt notenschrift.

Renaissance:	Periode 1450 tot 1600.
Barok:	Periode 1600 tot 1750.
Classicisme:	Periode 1750 tot 1820.
Romantiek:	Periode 1820 tot 1910.
Twintigste eeuw:	Periode 1910 tot 2000.
Eigentijdse muziek:	Periode vanaf 2000 tot heden.

De fluit van Kimsverd.

Componisten hebben vaak een eigen stijl van componeren, die past bij een bepaalde periode en waaraan (bijna) iedereen zich houdt. Soms werd achteraf pas duidelijk, dat een bepaalde manier van schrijven een bepaalde richting vertegenwoordigde, waarbij zich meerdere toondichters aansloten. En die men ook weer kon verlaten. Daarom is het maken van een eenduidig overzicht van diverse stromingen binnen de wereld van de klassieke muziek moeilijk.

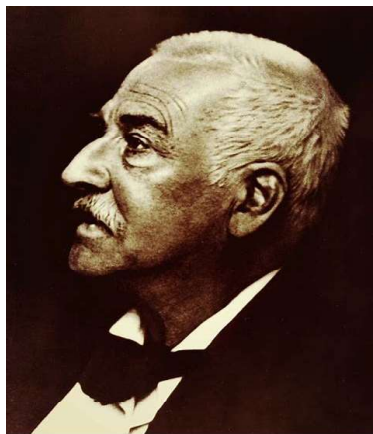
Vaak zal men in de wijze van componeren, kenmerken aantreffen van de leermeester(s) of een mengeling van stijlen, uitmondend in een eigen, herkenbaar muzikaal idioom. Met als gevolg, dat we soms na twee of drie maten al horen, dat een bepaald stuk muziek van die of die componist is. Hierbij een poging, een korte karakteristiek te geven van de meest gehanteerde indeling binnen de klassieke muziek, zoals hierboven weergegeven.

Oudheid tot 500 na Chr.

In die periode bestaat muziek uit een toonladder met maximaal twaalf tonen en geen dynamische tekens. Veelal eenstemmig en de begeleiding vindt plaats door een fluit of eenvoudig snaarinstrument. Nog geen vastgelegde noten op papier en overlevering gebeurt mondeling. Er zijn wel muziekinstrumenten bekend uit de oudheid en bij de Grieken en Egyptenaren treffen we afbeeldingen aan. Uit Nederland kennen we de Fluit van Kimsverd, die dateert uit 300 v. Chr.

Vroege Middeleeuwen van 500 tot 1000.

In deze periode is de muziek vaak geschreven door naamloze componisten en de toon is nog steeds eenstemmig of unosoön. In de zesde eeuw ontstaan de eerste vastgelegde

Jakob Burckhardt.

noten op schrift bij o.a. het Gregoriaans. Overdracht nog vaak mondeling.

Middeleeuwen van 1000 tot 1450.

Hier ontstaat de meerstemmigheid of polyfonie, en wordt het muziekschrift verder ontwikkeld, waardoor meer mogelijkheden ontstaan. Ook komen er nu meer en betere instrumenten.

Namen van componisten zijn er nog bijna niet, maar Hildegard von Bingen (1098-1179) is een van de eersten.

Renaissance van 1450 tot 1600.

Nu wordt het notenschrift verder uitgebreid en komen er meer instrumenten bij. Er ontstaan

naast religieuze liederen ook meer profane- of wereldse muziekstukken. En de eerste componisten van naam verschijnen ten tonele. Hieronder Dufay, Ockeghem, Byrd, Dowland, Orlando di Lasso en Josquin des Prez. In Nederland kennen we Sweelinck. Vocale muziek heeft de boventoon.

Barok van 1600 tot 1750.

Vanaf nu wordt de muziek levendiger door de uitvinding van een groot aantal nieuwe instrumenten, waaronder strijk- en blaasinstrumenten. Deze laatste hebben echter nog geen kleppen. Alle tijdgenoten van Bach worden gerekend tot deze periode.

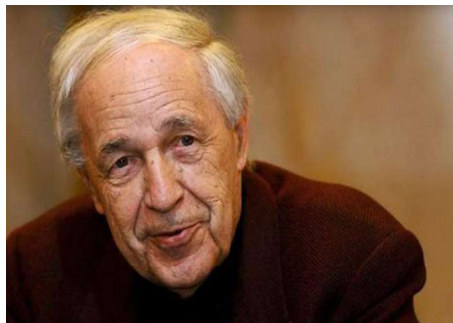
Opvallend aan de term 'Barok' in de muziek is, dat de naamgeving voor die stijlperiode pas voor het eerst in 1855 werd gebruikt door de Engelse muziekhistoricus Jakob Burckhardt. In de Barokperiode bloeide de muziekcultuur enorm en heeft daardoor veel componisten opgeleverd. Hiertoe behoren o.a. Monteverdi, Lully, Purcell, Pachelbel, Corelli, Telemann en Vivaldi. In Nederland, Buns en Cornet. Tijdens de Barok neemt het instrumentele aspect het geleidelijk over van de vocale muziek uit de Renaissance.

Rudolphe Kreutzer

Classicisme van 1750 tot 1820.

Dit is eigenlijk de belangrijkste periode in de ontwikkeling van de klassieke muziek, die aan deze periode ook haar naam ontleent. Toch beslaat de fase van het Classicisme maar een relatief korte tijdsperiode. Belangrijkste kenmerk van deze periode is de toevoeging van de dynamische muziektekens in de partituur, en het ontwikkelen van betere instrumenten waaronder de piano. Er ontstaan nieuwe muziekvormen zoals de

Pierre Boulez.

sonate, trio, symfonie, het strijkkwartet en het symfonieorkest komt op. Hier gloriëren Mozart, Haydn, Beethoven, Schubert en tijdgenoten. Componisten die we tot de zogenaamde Eerste Weense School rekenen.

Romantiek van 1820 tot 1910.

In deze periode ontstaan steeds grotere, complexere en langere composities. Ook het aantal instrumenten wordt weer uitgebreid. De muziek kan allerlei thema's omvatten en draait om beleving.

Voor het eerst zijn de componisten niet meer in dienst van een vorst of bisschop, maar zijn zelfstandige ondernemers (zzp'ers) die hun muziek moeten zien te verkopen...

Er worden voor het eerst conservatoria gesticht, en men studeert niet meer enkel aan een kerk- of kloosterschool. De muziek wordt steeds complexer en kan niet meer altijd door 'gewone' muzikanten worden gespeeld. Nu zien we de eerste virtuozen verschijnen, waaronder Rudolphe Kreutzer (van de Kreutzersonate) en Joseph Joachim, die door heel Europa reizen om op te treden.

Belangrijke toondichters uit die periode zijn Felix en Fanny Mendelssohn-Bartholdy, Robert Schumann, Johannes Brahms, de Italiaanse en Franse operacomponisten en niet te vergeten de toondichters uit Rusland waaronder Moessorgski, Rimski-Korsakov en Tsjaikovski. Tot de laatromantiek behoren o.a. Wagner, Bruckner, Strauss, Saint-Saëns en Sibelius. Nederlandse componisten uit die periode zijn Verhulst, Wilms, Röntgen en Brandts Buys.

Twintigste eeuw van 1910 tot 2000.

Nu wordt de muziek nog complexer, er ontstaan in die periode nog meer stromingen en experimenten met muziek. Een voorbeeld hiervan is de twaalftoonsmuziek van

de componisten van de Tweede Weense School waartoe Alban Berg, Anton Webern, Arnold Schönberg en hun volgelingen behoorden.

Een ander voorbeeld is het Serialisme, een stroming die gelukkig weer is verlaten en waarbij o.a. werd gewerkt en geëxperimenteerd met elektronische muziek. Exponenten van deze stroming waren Boulez, Stockhausen, Nono en Ligetti en in Nederland o.a. Diepenbrock, Nieuwkerk, Badings, Manneke en Kox.

Eenentwintigste eeuw van 2000 tot nu.

Binnen deze periode worden de experimenten voortgezet en keert men regelmatig terug naar eerdere vormen of stijlen. Maar er gebeurt en verandert mede onder invloed van de computer en elektronica zo veel, dat het in dit korte bestek niet mogelijk is, alle veranderingen te benoemen.

Nog steeds worden symfonieën, soloconcerten, strijkkwartett en en opera's gecomponeerd, maar dan in een hedendaagse stijl of modern jasje. Enkele namen: Cage, Goebaidoelina, Glass, Andriessen, Jeths en Van der Aa. Kortom: de klassieke muziek is dan wel oud, maar beslist niet saai, zwaar, moeilijk of statisch. Nee, klassieke muziek leeft, bruist en is dynamisch. En dagelijks worden er nog schitterende werken aan toegevoegd. Leve de klassieke muziek! Zonder (klassieke) muziek... geen leven!

Michel van der Aa.

HvL

**De volgende
Vocaliteiten verschijnt
januari 2022**

Uitnodiging van de redactie

Het staat iedere keer weer vermeld in de Colofon dat ook u als lezer artikelen kunt aanleveren aan ons, alleen gebeurt dat helaas nog zelden.

Daarom nog maar eens een oproep aan wie iets te vertellen heeft, stuur dat verhaal in zodat we het in Vocaliteiten eventueel verluchtigd met wat foto's en/of tekeningen. kunnen opnemen.

Daarom nog maar eens een oproep aan wie iets te vertellen heeft, stuur dat verhaal in zodat we het in Vocaliteiten eventueel verluchtigd met wat foto's en/of tekeningen. kunnen opnemen.

*Sociaal Culturele Accomodatie
'De Slinger'*

*Repetitielokaal van ons koor aan de
Jan Schöfflerlaan 3 in 's-Hertogenbosch*

Vocaliteiten van Koninklijk 's-Hertogenbosch Mannenkoor

*Redactieadres: Zevende Buitenpepers 12
5231 GC 's-Hertogenbosch
info@boschmannenkoor.nl*